

Onsdagen den 10 november

Kl. 09.00–10.17
16.00–16.05

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 20 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Ulrik Bergman (M)* skulle tjänstgöra som ersättare för *Carl-Oskar Bohlin (M)* under tiden för hans ledighet den 2 december 2021–13 februari 2022.

§ 3 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 11 november kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM13 EU:s strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv (2021–2030) *COM(2021) 615* till konstitutionsutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2021/22:43 till socialutskottet

2021/22:54 till finansutskottet

2021/22:60 till socialförsäkringsutskottet

Prot. 2021/22:27
10 november

Motioner
2021/22:4256, 4259, 4263, 4265 och 4267 till utrikesutskottet
2021/22:4257, 4262, 4266 och 4268 till utrikesutskottet
2021/22:4261 till skatteutskottet
2021/22:4258, 4272 och 4274 till socialförsäkringsutskottet
2021/22:4273 och 4276 till näringsutskottet

§ 6 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU12
Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter (skr. 2020/21:218)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU4
Ändring i skatteavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland (prop. 2021/22:4)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

*Statlig ersättning för
personskada orsakad
av vaccin mot sjuk-
domen covid-19*

§ 8 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU5
Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 (prop. 2020/21:221)
föredrogs.

Anf. 1 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Den 3 mars 2020 fick Sverige sitt första dödsfall kopplat till covid-19. Ett år och åtta månader senare är det över 15 000 människor som har fått sätta livet till här i Sverige. Det är naturligtvis en oerhörd tragedi och ett misslyckande för hela vårt samhälle som kommer att sätta djupa spår under lång tid framöver.

Fru talman! För att få stopp på pandemin och skydda riskgrupperna är vaccinering mot covid-19 ett viktigt redskap. Man ska nämligen komma ihåg att vaccination är en av de mest effektiva medicinska åtgärderna för att förebygga smittsamma sjukdomar. En effektiv vaccinering kan dämpa

lidande och rädda liv. Men den kan också leda till att samhället kan öppnas upp i högre utsträckning, vilket kan få positiv effekt på människors hälsa och på samhällsekonomin.

Fru talman! Det ställs mycket höga krav på vacciners säkerhet när det gäller bedömningen av deras nytta och av deras riskprofil men också vad gäller innehåll, tillverkning, förvaring och hur de används.

Vacciner kan ge biverkningar, men oftast är de både milda och kortvariga. Men i ett fåtal fall kan de som vaccinerar sig få ovanliga biverkningar som kan vara svåra. Ofta går dessa biverkningar inte att upptäcka i kliniska studier som godkännandet baseras på. Därför följs all vaccinering noggrant efter godkännandet för att kunskapen ständigt ska öka. Och i takt med att fler människor nu vaccineras upptäcks även sådana mycket sällsynta biverkningar.

Fru talman! Det är viktigt att så många som möjligt vaccinerar sig mot covid-19. Endast så kan vi få slut på pandemin. För att så många som möjligt ska vilja vaccinera sig är det viktigt att det inte finns några oklarheter om vad som gäller om man skulle bli skadad av vaccinet. Därför är det bra att det i lagförslaget tydliggörs vilket ansvar staten tar om det skulle uppstå skador på grund av vaccinet och ersättning inte kan ges av läkemedelsförsäkringen.

Det är oerhört viktigt att försäkringsskyddet för den enskilde är starkt vid eventuella negativa följdverkningar av vaccineringen.

Sverigedemokraterna ställer sig därför positiva till förslaget om att staten ska ersätta personskador som har orsakats av vaccin mot sjukdomen covid-19 och som inte ersätts av läkemedelsförsäkringen.

Fru talman! Vi ser dock en del brister i lagförslaget som vi anser bör åtgärdas. Vi anser att lagen hade fungerat bättre om regeringens förslag hade innehållit de åtgärder som vi föreslår i vår följdmotion, till exempel när det gäller utlandsstationerade.

Regeringen har bedömt att de som är utlandsstationerade och som har fått vaccin mot covid-19 utomlands inte ska omfattas av den föreslagna lagen. Regeringen har i stället gett i uppdrag till Kammarkollegiet att träffa överenskommelser med berörda myndigheter om skadereglering och ersättning för läkemedelsskador som omfattar vaccineringen. Detta innebär att de som är anställda vid en statlig myndighet kan få ersättning för skador orsakade av vaccinering utomlands om arbetsgivaren har träffat en särskild överenskommelse med Kammarkollegiet.

Men vi menar, fru talman, att denna ersättning ska utbetalas oavsett om arbetsgivaren har träffat en särskild överenskommelse eller inte, så att det blir en jämlik bedömning. På så sätt garanterar vi att samtliga utlandsstationerade omfattas av detta skydd. Det får inte råda minsta tvivel eller osäkerhet om att denna grupp ska ha rätt till ersättning.

Vi anser också att medföljande vuxna familjemedlemmar och medföljande familjemedlemmar under 18 år bör omfattas om de ingår i rekommendationen som Folkhälsomyndigheten lämnat om vaccination mot covid-19.

Fru talman! Till sist är jag glad över att vi tillsammans i utskottet har gjort ett tillkännagivande till regeringen om att göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå av vaccination mot covid-19 och att denna översyn bör påbörjas under första kvartalet 2022.

Därmed yrkar jag bifall till vår reservation 1.

Anf. 2 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Det har varit en lång och jobbig resa med covid-19. Och vi kommer att leva med covid-19 ganska länge. Men i går var det 81,3 procent som var fullvaccinerade mot covid-19 bland dem som är 16 år och äldre. Och jag måste säga att det är en fantastisk siffra.

När vi satt i denna penisal för ett år sedan visste vi inte vad som skulle hända. Vi visste inte när vaccinet skulle komma, om det skulle fungera och så vidare. Jag kan känna en stor tacksamhet över att det har rullat på så pass bra.

Till dig som inte är vaccinerad vill jag bara säga: Vaccinera dig för din egen skull, för andras skull och för världens skull!

Samhällets ansträngningar för att nå en god vaccinationsgrad mot covid-19 har inneburit den största vaccinationskampanjen i Sveriges historia med en vaccinationstakt som visar vårt samhälles förmåga till snabba omställningar.

Fru talman! Biverkningarna av vaccinet är vad jag kan se kortvariga. Covid-19 kan däremot slå hårt. Vaccinet är testat i olika omgångar. Och biverkningarna är, som sagt, i dagsläget ändå inte så omfattande.

Men du ska veta – och jag ska veta – att om du får en skada av vaccinet som väsentligt ändrar ditt liv ska staten gå in med ersättning. Detta är en typ av försäkring som vi pratar om i dag. Trösklarna för att ta vaccinet ska upplevas som låga för dig och för mig, och en personskadeersättning bidrar sannolikt till det.

Fru talman! Vänsterpartiet stöder regeringens arbete att ta fram denna omfattande lagstiftning som kompenserar den enskilda vid skada orsakad av vaccinet mot covid-19. Men vi anser att svenskar som arbetar utomlands för statens räkning har blivit särbehandlade i den lagstiftning som vi nu diskuterar.

Vänsterpartiet instämmer i de remissvar som vi har tittat på från exempelvis MSB och Försvarsmakten som påpekar att svenskar och deras familjer som arbetar utomlands för statens räkning bör ingå i den grupp som är tillgänglig för ersättning vid skada.

Fru talman! Vi anser att regeringens förslag missgynnar just denna grupp oproportionerligt, alltså de svenskar som är utlandsstationerade exempelvis som diplomater, för Försvarsmaktens eller för Sidas räkning och som har vaccinerat sig utomlands med vaccin som är godkänt även här i Sverige. De representerar självklart i någon mån Sverige i sin arbetsinsats och bör, anser Vänsterpartiet, skyddas av samma lagstiftning som de som har vaccinerats i Sverige.

Fru talman! Om de som arbetar utomlands för statens räkning har vaccinerat sig med ett vaccin som är godkänt för användning även i Sverige bör lagstiftningen gälla även för dem. Det borde vara en självklarhet. Regeringen menar att detta faller inom ramen för arbetsgivaransvaret. Vi anser att det är negativt att ha en differentierad hållning beroende på statligt anställdas arbetsort. Vänsterpartiet värnar om svenskar som arbetar för staten i utlandet och vill att de ska ha samma rätt till ersättning vid skada som deras hemmationerade kollegor.

Regeringen bör därför i lagstiftningen inkludera personer som är anställda av svenska staten och som har vaccinerats i utlandet under utlands-

tjänstgöring med ett vaccin som vid tidpunkten för vaccinering var godkänt i Sverige. Därför yrkar jag bifall till reservation 2.

Flera delar av regeringens förslag avseende barnrättsperspektivet är bra. Vänsterpartiet välkomnar att skadeersättningen även ska omfatta minderåriga; det är en självklarhet. Även skrivningarna om att preskriptionstiden kan överklagas om ett barn till följd av att föräldrarna har försummat själva händelsen har nekats möjlighet att söka ersättningen inom preskriptionstiden är bra.

Vänsterpartiet anser dock i likhet med Barnombudsmannen att lagen borde bekräfta det behov som kan uppstå för barn att ha biträde som rättsligt kan företräda barnet vid en intressekonflikt mellan barn och vårdnadshavare för att kunna framställa krav på ersättning.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att barnets ålder behöver beaktas när ersättningen ska utbetalas. En skada som medför livslång invaliditet kan innebära ett mycket stort ekonomiskt bortfall i form av förlorad arbetsinkomst. Vi är väldigt glada över att regeringen kommer tillbaka i just de här frågorna, detta tack vare utskottet som ofta samarbetar i en mängd saksfrågor. Det får man vara tacksam för i dessa tider.

Det finns dyrköpta erfarenheter från svininfluensan. Processen att överklaga ett beslut om ersättningsnivå är väldigt komplicerad. Jag har själv träffat familjer som har haft väldiga problem och som har fått anlita dyra advokater för att få rätt till ersättning.

Vänsterpartiet värnar invånarnas rätt till en rättssäker överklagande-process. Därför har vi också tittat på Advokatsamfundet och Narkolepsiförbundet som i sina remissutlåtanden har påtalat behovet av att den enskilda kan erhålla ersättning för just ombudskostnader i samband med handläggning av ärendet. Annars blir det här en klassfråga.

Vänsterpartiet delar också Advokatsamfundets och Narkolepsiförbundets inställning och anser att regeringen bör återkomma med förslag som går i just denna riktning. Av de reservationer som vi har tagit fram yrkar jag alltså bifall till reservation 2.

Anf. 3 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Vänner! De senaste två hundra åren har vacciner ett efter ett revolutionerat våra liv över hela jorden, mest i Europa men gradvis också på andra platser. Vi har vaccin mot smittkoppor, tyfus, difteri, gula febern, polio, mässling och röda hund. Ganska nyligen kom ett vaccin mot rotavirus, och nu har vi äntligen också ett vaccin mot covid.

Det här handlar om miljoner människors liv varje år. Det är oerhört viktigt att vi var och en vaccinerar oss, att alla som kan tar de vaccinsprutor som de behöver för att skydda sig själva och andra. Det är bara så vi kan mötas. Det är så vi kan gå till jobbet och bidra till det gemensamma. Det är så vi kan låta sjukvården andas.

Samtidigt måste var och en av oss självklart få ersättning de gånger som vaccinet inte bara hjälper oss utan också skadar. Om då inte läkemedelsförsäkringen betalar behöver staten göra det, och jag är glad över att vi nu föreslår att riksdagen beslutar om detta.

Fru talman! Om ett barn skulle skadas varaktigt kommer den varaktiga skadan att påverka ett långt liv och göra ekonomin oerhört svår jämfört med en vuxen person som har hunnit skapa ett stabilt liv som både mentalt

Prot. 2021/22:27
10 november

*Statlig ersättning för
personskada orsakad
av vaccin mot sjuk-
domen covid-19*

och ekonomiskt klarar mer. Det behövs en översyn av ersättningen till barn om barn skulle skadas, och jag är väldigt glad över att utskottet är enigt i detta.

På en punkt skiljer sig dock Liberalernas förslag från utskottets huvudförslag. Det handlar om reservation 5, punkt 5 om ersättningstak, fru talman. Vi är inte övertygade om att vacciner helt kan likställas med en vårdskada från läkemedel mot en sjukdom som man själv lider av. Om jag är sjuk är det ju jag själv som behöver just den vården och just det läkemedlet för att jag själv ska må bättre. Kanske kan jag då på ett annat sätt förväntas acceptera en viss risk.

I fallet med vacciner kan det ibland vara så att min egen vinst är ganska obetydlig men att andra människor verkligen behöver det skydd som ges genom att jag tar sprutan. Vacciner räddar som sagt liv, men de räddar inte bara vårt eget liv, fru talman – vi vaccinerar oss ju även för andras skull, kanske ibland främst för andras skull.

Det kan därför vara så att en skada som vi som friska drabbas av när vi skyddar andra borde ersättas högre. Vi liberaler tänker att regeringen behöver se över den möjligheten, och därför yrkar vi bifall till reservation 5 om en översyn och analys av just ersättningstaket för vaccinskador jämfört med vårdskador och sjukdomsbehandlande läkemedel.

Fru talman! Sammanfattningsvis är vaccin solidaritet. Det har varit så i två hundra år, och jag hoppas verkligen att det fortsätter att vara så. Hela vaccinfrågan behöver handla om solidaritet, från start till mål. Om detta handlar dagens beslut, och det är jag väldigt glad för.

Anf. 4 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Vaccin räddar liv. Det gäller vaccin mot pneumokocker som förhoppningsvis inom kort kan erbjudas kostnadsfritt i hela landet till särskilda riskgrupper. Det gäller också vaccin mot HPV, och det gäller vaccin mot covid-19.

Jag tillhör dem som gladeligen tog emot erbjudandet om vaccination mot covid-19. Jag är glad att erbjudandet har getts och att jag har fått möjlighet att ta två sprutor som ger mig ett ganska gott skydd mot svår sjukdom i covid-19. Det minskar också risken för att smitta andra. Jag hoppas verkligen att så många som möjligt tar chansen att ta vaccinet eftersom det både ger den enskilde skydd och medverkar till att vi skapar ett skydd i samhället.

Precis som mina kollegor i utskottet har lyft fram är detta en handling av solidaritet. Det är en handling som skyddar hela befolkningen när jag själv medverkar till att ta vaccin, om det inte finns medicinska skäl emot detta förstås.

Vaccin räddar liv. Samtidigt finns det biverkningar av vaccin. De flesta drabbas inte alls av biverkningar. En del får biverkningar som är milda, och så finns det de som drabbas riktigt svårt. Det kan handla om biverkningar vid användning av vanliga läkemedel som innehåller paracetamol, och det kan handla om biverkningar av det vaccin som rekommenderas just nu för att undvika svår sjukdom och smitta under pandemin. Därför är det nödvändigt att det finns ett ekonomiskt skydd som ger oss just det skydd vi behöver om vi drabbas av en personskada. ”Personskada” är det begrepp som används inom försäkringar.

Läkemedelsförsäkringen ger ett sådant skydd om jag drabbas av en personskada både när det gäller vanliga läkemedel och när det gäller vacciner. Men allt vaccin som rekommenderas och används under den pågående pandemin ingår inte i läkemedelsförsäkringen, och därför är det nödvändigt att staten finns där och ger ett skydd för de vacciner som i dag inte ingår i läkemedelsförsäkringen.

Jag är väldigt glad över att regeringen har tagit fram ett förslag som ska ge statlig ersättning för dem som inte omfattas av läkemedelsförsäkringen. Det är en ersättning som träder in om man inte täcks av den vanliga läkemedelsförsäkringen och som är likvärdig med de villkor som gäller inom läkemedelsförsäkringen. Det gör därför ingen skillnad om det är läkemedelsförsäkringen eller den statliga ersättningen som betalar. Det är gott att villkoren är jämlika.

I propositionen framgår det att regeringen avser att göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå av vacciner mot covid-19. Vi i Kristdemokraterna välkomnar detta, men vi har i en följdmotion krävt att det ska ske skyndsamt. Jag är glad att hela utskottet välkomnar en sådan översyn. Enligt utskottet bör regeringen genomföra översynen skyndsamt; den bör påbörjas under det första kvartalet 2022. Därmed är vårt yrkande tillgodosett.

Vi anser att en högre ersättning till barn och unga som drabbas av personskada bör övervägas. Det är skillnad mellan att drabbas som ung och att drabbas i min ålder. Behovet av ersättning bör på något sätt vara kopplat till ålder. Därför är det viktigt att detta utreds och att det görs skyndsamt.

Även om vi vet att den ersättning som träder in nu också kommer att ges retroaktivt till dem som har fått vaccin tidigare är det viktigt att den utredning som görs nu tar sikte på att ge ett fullgott skydd till barn som kan vara drabbade av covid-19-vaccinet.

Samtidigt som jag vill ge en tydlig rekommendation att ta emot det vaccin som erbjuds, eftersom det ger skydd till mig själv och alla andra, är jag glad att vi också täcker upp med ett ekonomiskt skydd för den som drabbas av en personskada. Vi vet att biverkningar finns. De flesta är milda, men för dem som drabbas hårt och svårt – kanske livslångt – måste vi ha ett gemensamt ekonomiskt skydd. Därför yrkar Kristdemokraterna bifall till utskottets förslag.

Anf. 5 DAG LARSSON (S):

Fru talman! Det här ärendet handlar om ersättning till dem som eventuellt skulle kunna drabbas av biverkningar till följd av vaccinet mot covid-19.

Du som sitter och tittar på den här debatten kanske tänker att det här är läskigt och att du kanske blir drabbad – du kan ju få de här otäcka biverkningarna. Av det skälet tänkte jag uppehålla mig en stund vid den enorma nytta som vaccin faktiskt medför för medborgarna och för dig och mig i det här landet.

Det finns ett gammalt talesätt som heter ”freden, potatisen och vaccinet”. Med detta talesätt skulle man förklara hur det kunde komma sig att medellivslängden i Sverige började stiga allt kraftigare och att våra barn inte dog helt plötsligt – de flesta barn överlevde de unga åren. Till stor del

Prot. 2021/22:27
10 november

*Statlig ersättning för
personskada orsakad
av vaccin mot sjuk-
domen covid-19*

går det att tacka vaccinet. Vaccinet har hjälpt – och hjälper – många människor att överleva svåra sjukdomar.

Världshälsoorganisationen har gjort beräkningar som visar att ungefär 3 miljoner barn årligen räddas tack vare att man lyckas vaccinera barnen på vårt jordklot. Vaccin är fantastiskt bra. Jag tycker att du ska gå och vaccinera dig om du inte redan har gjort det.

Det som skrämmer mig lite grann är att det finns en tilltagande vaccinskepsis. Det finns de som sprider rykten, myter och andra konstigheter om vaccin. Vi ser det inte minst när det handlar om de erkända och väl beprövade vacciner som finns mot mässling.

På grund av att vaccinskepsisen när det gäller mässling brer ut sig i Europa ser vi att allt fler barn drabbas av mässling, som är en potentiellt livshotande sjukdom. År 2007 hade vi 7 100 mässlingsfall i Europa; år 2019 var vi uppe i 82 600 mässlingsfall på den europeiska kontinenten. Det är en livsfarlig utveckling om vaccinskepsisen tillåts fortsätta att breda ut sig.

Vi måste hjälpas åt att få folk att förstå att vacciner inte är farliga – i synnerhet inte de mot mässling – utan räddar liv. Jag är glad över att de flesta – eller alla – ledamöter i socialutskottet delar den uppfattningen.

Vi har ju haft en pandemi med 15 000 döda så här långt. Det är en fruktansvärd sjukdom som härjar vårt land, och det är en sjukdom som ingalunda är över. Vi ser nu hur våra grannländer börjar stänga ned. Vi ser hur Danmark börjar fundera på att införa vaccinpass igen.

Vårt bästa vapen för att slippa fler nedstängningar och fler dödsfall är att folk går och vaccinerar sig. Det finns glädjande siffror om att vi har en hög vaccinationsgrad, men ännu fler bör gå och vaccinera sig. Då kanske vi slipper nedstängningar och dödsfall i Sverige.

Sedan är det ju så att alla vacciner, och alla läkemedel, ofta har någon form av biverkningar. Om du går hem och öppnar ditt medicinskåp och tittar i läkemedelsasken kommer du ganska säkert att hitta en liten papperslapp. Det är bipacksedeln. På den står en lista med mängder av olika eventuella biverkningar som du skulle kunna drabbas av. Även när det gäller vanliga läkemedel, som du använder till vardags, finns det alltid en risk för att du får biverkningar. Därför finns bipacksedeln med. I regel får man dock milda biverkningar.

Så är det också när det gäller hur det har gått för vaccineringen mot covid-19. Så här långt har vi delat ut 14 miljoner doser vaccin. Det finns inte någon som har avlidit av vaccinet, men däremot har 15 000 människor avlidit av covid-19.

Mot denna bakgrund är det viktigt att vi får folk att gå och vaccinera sig. Då är det också viktigt att vi som politiska företrädare gemensamt tar ansvar för att prata med medborgarna och få dem att förstå att det inte är vaccinet som är faran, utan det är pandemin som är faran för liv och hälsa.

Det är även viktigt att ledande företrädare för politiska partier inte använder sig av begrepp som ”giftsprutan” och att ledande företrädare i Sveriges riksdag inte låter bli att gå och vaccinera sig. Det är fullständigt livsfarligt om man har den attityden till vaccinering mot covid-19.

Jag hoppas att vi har sett slutet på detta, och jag hoppas att vi kan enas om att tillsammans tala med medborgarna om att man bör vaccinera sig.

Det här ärendet, fru talman, handlar som sagt om att staten ska gå in och ersätta i händelse av långvariga skadeverkningar på medborgare som tar vaccinet. Jag tror att statens kostnader för detta kommer att bli mycket låga. Jag tror dock att det är bra att vi sätter det här regelverket i sjön. Av det skälet, fru talman, yrkar jag bifall till det förslag som socialutskottet för fram till kammaren.
(Applåder)

Anf. 6 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Som många har sagt tidigare är vi många som ser väldigt positivt på att vi nu äntligen ser ljuset i tunneln. Vi känner att pandemin har påverkat väldigt många, men nu finns det faktiskt flera sorters vaccin. Det är fantastiskt. Detta är ett resultat av väldigt många forskare och långvarig grundforskning om virus. Nu har forskarna tillsammans kommit fram till en punkt där det finns flera sorters vaccin.

I går hade 14,8 miljoner doser vaccin mot covid-19 tagits i Sverige. Detta är en otroligt bra siffra, även om den förstås kan bli ännu bättre. Bland personer som är över 16 år är det 81,3 procent som har tagit vaccin. Jag är väldigt glad över detta.

Jag har själv hoppat in som läkare och vaccinerat många. Jag har kunnat se den positiva känslan när en person fått sitt vaccin och kommit ett steg närmare ett normalt liv. Jag har sett 95-åringar som sagt: Nu börjar livet igen! Det är fantastiskt att vaccinet kommer och att det faktiskt har hjälpt så här många.

Givetvis följer det, som många har sagt, ett ansvar med vaccination. Det är därför vi har detta betänkande och denna proposition, som Moderaterna ställer sig bakom. Om man skulle drabbas av en skada av vaccinet måste man få den ersättning som kan vara befogad. Det är viktigt att vi nu så fort som möjligt får denna regel på plats. Den lagändring som behöver ske ska ju faktiskt gälla redan från den 1 december.

Jag är ledamot i Läkemedelskadenämnden. Där har vi tyvärr sett fallen med dem som 2009 drabbades av narkolepsi. Framför allt unga drabbas genom att skolgång och utbildning påverkas. Det är ett helt liv som påverkas – givetvis även framtida inkomster.

Det är väldigt viktigt att vi ser över detta. Det har kommit ett tillkännagivande om att se över ersättningen till barn. Det är absolut väldigt svårt för den som drabbas av narkolepsi.

Självklart är det, som många har sagt, väldigt ovanligt att man drabbas av allvarliga biverkningar. Biverkningar är vanliga, men att man drabbas av en personskada är väldigt ovanligt. Vi måste dock se till att det finns ett skydd om det skulle vara så.

Med dessa ord vill jag säga att vi från Moderaterna är positiva – ibland är vi faktiskt positiva till vad regeringen säger. Vi vill yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 7 APHRAM MELKI (C):

Fru talman! Det är en stor ära och en förmån för mig att hålla mitt jungfrutal här i dag i kammaren.

Covid-19-pandemin har orsakat stor förödelse, inte bara i vårt land utan i hela världen. I Sverige har närmare 15 000 människor fått sätta livet till,

Prot. 2021/22:27
10 november

*Statlig ersättning för
personskada orsakad
av vaccin mot sjuk-
domen covid-19*

som nämnts tidigare här i dag. Därutöver har tiotusentals drabbats av svår sjukdom och kroniska besvär.

De indirekta konsekvenserna har också varit svåra. Barn och ungdomar har fått sin utbildning påverkad. Många äldre har tvingats till isolering och därmed ensamhet. Arbetslösheten har stigit som en följd av att många företag, inte minst i besöks- och transportnäringen, har drabbats. Människor bosatta i de utsatta områdena har betalat ett högt pris i form av många döda och en ännu högre arbetslöshet till följd av bland annat integrationsskulden, som vi alla har bidragit till.

När pandemin slog till med full kraft i månadsskiftet februari/mars var det få som vågade tro att Sverige och världen bara ett år senare skulle vara mitt i en massvaccination av historisk omfattning. Närmare 4 miljarder människor har fått minst en dos. I Sverige är mer än 80 procent av befolkningen fullt ut vaccinerad. Att vi kommit så långt beror på en kombination av flera faktorer. För det första ställde läkemedelsindustrin snabbt om till forskning och utveckling av vaccin. För det andra såg världens nationer tillsammans till att finansiera framtagandet av vaccin.

Fru talman! Vaccin i en glasampull gör ingen frisk. Det är först när det finns en organisation som kan se till att vaccinet kommer från fabrikena till vaccinationsmottagningar som det kan göra nytta. Därtill, kanske viktigast av allt, tar en befolkning som är välutbildad och välmotiverad faktiskt emot erbjudandet om vaccination. Först när vaccinet finns insprutat i en människas arm kan det skydda mot svår sjukdom och död.

Vi svenskar var väl förberedda. Det finns också en stark förståelse hos vår befolkning för att vaccination inte bara räddar det egna livet utan också är helt avgörande för att skydda medmänniskor.

En viktig del i att behålla förtroendet är det förslag i betänkandet som riksdagen i dag kommer att fatta beslut om, nämligen den ekonomiska ersättningen till dem som drabbats av biverkningar.

Alla läkemedel har biverkningar. Vanliga biverkningar drabbar en av tio som tar läkemedel, medan en sällsynt biverkan drabbar en av tiotusen. När man vaccinerar 8 miljoner människor kommer vissa att drabbas av extremt sällsynta biverkningar som kanske bara drabbar en på miljonen. Det är då helt avgörande att staten garanterar att dessa få kommer att kompenseras ekonomiskt.

Efter den förra massvaccinationen för tio år sedan, då ett fåtal unga människor drabbades av narkolepsi, kunde riksdagens samtliga partier enigt fatta beslut om att staten skulle kompensera de drabbade ekonomiskt. Jag och Centerpartiet är i dag mycket glada över att vi återigen kan ha en enighet mellan riksdagens partier om att utfärda motsvarande garanti. Det leder till att det höga förtroende som svenska folket har för vaccinationer kan bibehållas.

Om barn skulle drabbas av svåra biverkningar efter den aktuella vaccinationen är det viktigt att nivån på den maximala ersättningen ligger så högt att ingen slår i taket. Det är därför mycket bra att vi i utskottet kunnat enas om att trycka på regeringen för att den ska korrigeras. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i sin helhet.

(Applåder)

Anf. 8 NICKLAS ATTEFJORD (MP):

Fru talman! På bordet här i dag har vi ett förslag som jag är helt övertygad om att i princip samtliga medborgare i det här landet förväntar sig att vi ledamöter fattar beslut om i enighet.

Sverige har en hög vaccinationsgrad som bygger på tillit mellan invånare, profession och stat. Våra medicinska experter granskar, värderar och godkänner riskerna i förhållande till nyttan. Och när det gäller vaccin mot covid-19 finns det, hittills i alla fall, ingen tvekan om att nyttan vida överväger alla risker. Men det finns fortfarande en risk för skada i samband med vaccination, och därför är dagens beslut viktigt.

Detta med tillit är viktigt. Fru talman, jag kanske får ha en göteborgsk twist på det här. Ett starkt och solidariskt samhälle lämnar inte sina invånare i sticket, utan vi tar solidariskt ansvar tillsammans om någon skulle drabbas av biverkningar eller sjukdom i samband med vaccinationen.

Jag har i andra debatter lyft fram just frågan om vikten av tillit i vårt samhälle. Dagens beslut tycker jag är ett bra sätt att manifesteras att vi vill bygga vidare på och värna den här tilliten. Dagens beslut garanterar en ersättning till dem som i sällsynta fall drabbas av långvariga biverkningar.

Jag vill också passa på, som många i debatten före mig här, att påminna dem som fortfarande inte har vaccinerat sig att göra det. Den senaste siffran är 82 procents vaccinationsgrad, så det är väl några procent som inte har vaccinerat sig. Jag adresserar inte er som av olika medicinska skäl inte kan vaccinera er, för det finns det ingen anledning att diskutera. Men jag tänker på alla er som kanske av rädsla för sprutor eller för att ni har olika frågeställningar kring riskerna fortfarande inte har vaccinerat er. Mitt råd till er är att prata med er vårdcentral. Prata med någon inom vården som ni litar på, ställ era frågor och framför era funderingar! Om man är rädd för sprutor finns det jättebra metoder för att få hjälp med att komma över rädslan.

Som har nämnts tidigare: Ju fler som har det här skyddet, desto fler liv kan vi rädda och desto snabbare kan vi få tillbaka ett samhälle som fungerar lite mer som före pandemin.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 9 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2021/22:AU5
Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år (skr. 2021/22:13)
föredrogs.

*Riksrevisionens
rapport om arbets-
sökande över 55 år*

Anf. 9 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den reservation som vi moderater har tillsammans med Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna i den här frågan.

Fru talman! I Sverige värderas sällan ålder och erfarenhet. Tvärtom nedvärderas detta ofta. Enligt en undersökning från World Values Survey har bara 20 procent av svenska folket respekt för äldre. Redan efter det att man fyllt 40 år minskar chansen att få ett nytt jobb om man är arbetslös. Och är man 65 år och söker nytt jobb är sannolikheten i princip noll att över huvud taget bli kontaktad av arbetsgivaren. Att någon skulle bli statsminister som 78-åring, och därmed vara jämgammal med USA:s president Joe Biden, skulle vara helt otänkbart i Sverige.

Fru talman! På arbetsmarknaden är ålderismen tydlig. När nu långtidsarbetslösheten biter sig fast vet vi att det är de över 55 som drabbas hårdast.

Vi moderater har länge varnat för att de löper ökad risk att hamna i långtidsarbetslöshet och att just de behöver ett särskilt stöd för att komma tillbaka.

Fru talman! Trots detta har regeringen inte presenterat några lösningar, och i dag saknas helt särskilda insatser för denna grupp.

I regeringens budget presenteras bara mer av samma dåliga jobbpolitik som lett till att Sverige under långt tid, även före pandemin, haft sämst utveckling vad gäller arbetslöshet i hela EU. Det är uppenbart att regeringen och Centerpartiet saknar politik för att vända utvecklingen.

Den ärligt talat förödande riksrevisionsrapport vi nu behandlar konstaterar att regeringens styrning av Arbetsförmedlingen brustit när det gäller äldre personers utsatthet på arbetsmarknaden – liksom regeringens styrning av Arbetsförmedlingen har brustit i nästan alla avseenden, enligt i stort sett samtliga granskningar oavsett vem som har gjort dem.

Detta är allvarligt eftersom vi vet att äldre personer som blir arbetslösa löper större risk att fastna i långtidsarbetslöshet. De har också drabbats hårt av den senaste tidens nedgång på arbetsmarknaden till följd av pandemin.

Regeringen måste säkerställa att äldre får rätt stöd. Det handlar till exempel om att personer med längre arbetslivserfarenhet måste få större möjlighet till praktisk kompetensutveckling. Det handlar om att ges möjlighet att synliggöra och utveckla sin kompetens på en arbetsplats i stället för att fastna i passiva icke-insatser hos Arbetsförmedlingen.

Detta sätt att möta den åldersdiskriminering som finns på den svenska arbetsmarknaden får till följd att kompetens går till spillo. Det är framför allt allvarligt för den person som fastnar i arbetslöshet men även allvarligt för de arbetsgivare som går miste om värdefull kompetens och ytterst för Sverige som helhet och våra möjligheter.

Vi moderater lyfte redan i våras fram behovet av att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för äldre som fastnat i långtidsarbetslöshet. Vi ansåg och anser att arbetsgivare som anställer äldre som är långtidsarbetslösa under en längre tid ska få tydligt lägre anställningskostnader eftersom detta bevisligen fungerar.

Även om regeringen nu tvingas ta till sig av vissa delar av detta är agerandet långsamt och inte tillräckligt i någon utsträckning.

Fru talman! Låt mig avsluta med att konstatera att på två år har antalet långtidsarbetslösa över 50 år ökat med 17 000 och är nu cirka 70 000, en rekordhög och aldrig tidigare skådad siffra i Sverige. Det är som att regeringen och Centerpartiet inte tar problemet med den rekordhöga långtidsarbetslösheten på allvar, och det är anmärkningsvärt av en regering som

tillträdde med det högtidliga löftet att Sverige skulle få EU:s lägsta arbetslöshet.

Fru talman! Sverige behöver verkligen en ny regering.
(Applåder)

Anf. 10 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Äntligen ska vi debattera den oerhört viktiga frågan om arbetssökande över 55 år. Det är en grupp som tyvärr inte prioriteras av regeringen i dess myndighetsstyrning.

Jag är glad för Sveriges skull att vi även i detta betänkande ser en växande opposition, vilket resulterat i reservation 1 av M, SD och KD som visar att flera av våra ställningstaganden är likvärdiga. Det är bra för Sveriges framtid.

I flera frågor vill dock Sverigedemokraterna gå steget längre i jämförelse med både regeringen och övriga oppositionspartier. Därför yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation, nummer 2.

Sverigedemokraterna har mottagit regeringens skrivelse och tagit del av Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år. Rapporten visar på brister som vi som parti befarat och belyst i olika sammanhang. Arbetssökande över 55 år får inte det stöd att komma i arbete som de har rätt till.

Vi får dock inte glömma att detta är en heterogen grupp i vilken individerna kan ha väldigt olika förutsättningar att leva i sin vardag liksom att komma i arbete, även om vi i mångt och mycket i de här sammanhangen talar i generella ordalag. Vi är medvetna om att det finns 55-åringar som likt Rönnerdahl skuttar med ett skratt ur sängen varje morgon – ni yngre får kanske googla på det. Men samtidigt finns det de i samma ålder som har haft ett hårt arbetsliv både kroppsligt och själsligt. Då kan det vara tufft att byta arbetsliv, och möjlighet att omskola sig kanske saknas.

Samtidigt som allt fler i högre åldrar arbetar fastnar också många äldre i långtidsarbetslöshet, och det är dem denna debatt handlar om.

Fru talman! Som jag sa prioriteras inte gruppen äldre arbetssökande. Regeringen har nämligen fullt upp med att prioritera andra grupper i sin styrning av myndigheten. Gruppen arbetssökande över 55 år har varken varit föremål för särskilda mål eller omfattats av Arbetsförmedlingens uppföljning av verksamheten, vilket givetvis måste ske.

Avsaknaden av tillräckliga insatser består trots att statistiken de senaste tio åren visar att man redan som 40-åring mist mycket av sin attraktionskraft för arbetsgivare. Att regeringen inte gjort mer för denna grupp är beklagligt.

I regleringsbrevet för 2021 har regeringen givit Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa ett statistiskt bedömningsstöd. Det är bra men långtifrån tillräckligt. Tillräckliga insatser för att denna grupp ska komma i arbete och inte fastna i långtidsarbetslöshet måste snarast presenteras och införas.

Denna grupps svårigheter att komma i arbete rimmar också väldigt illa med kraven på att vi som befolkning ska arbeta längre för att bidra till våra gemensamma skattemedel.

Fru talman! För att samtliga arbetssökande ska få det stöd de har rätt till anser Sverigedemokraterna att myndighetsinstruktionen bör ändras. Regeringen bör instruera myndigheten att utföra uppdraget i enlighet med behovsstyrning eftersom nuvarande styrning mot specifika målgrupper

Prot. 2021/22:27
10 november

*Riksrevisionens
rapport om arbets-
sökande över 55 år*

skapar problem med prioriteringar och undanträngningseffekter. Äldre arbetssökande får alltså ställa sig sist i kön och hoppas på att bli behövda av samhället.

Detta medför flera svårigheter. Den som drabbas av arbetslöshet, i förlängningen ofta långtidsarbetslöshet, löper risk att också drabbas av depression, en depression som i värsta fall leder till att ett liv går förlorat.

Att mångårig arbetslivserfarenhet går förlorad på arbetsmarknaden är också allvarligt för vårt samhälles utveckling. Synen på våra äldre måste förändras i grunden. De fördomar som finns mot äldre i dag måste stävjas. Vid anställning ska man givetvis se till de arbetssökandes kompetens, inte endast deras ålder.

Regeringens samhällsutveckling bygger på att fler måste arbeta längre för att bidra till vår välfärd. Sverigedemokraterna driver tanken om det självklara i att om du ska kräva din rätt måste du först göra din plikt. Det, fru talman, är precis vad de flesta i gruppen arbetslösa över 55 år har gjort under större delen av sitt liv. De har hållit sin del av samhällskontraktet. De förtjänar därmed att få tillbaka sin beskärda del av det.

Anf. 11 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den gemensamma reservationen från KD, M och SD.

Utan tvekan står Sverige inför ett allvarligt problem där allt färre i arbetskraften ska försörja allt fler som står utanför arbetskraften. I denna situation är det viktigt att 55-plus inte försvinner från arbetskraften, vilket tyvärr kan sägas ske i ganska stor omfattning i dag.

Det finns flera undersökningar som visar att dagens 70-åringar på många sätt är jämförbara med gårdagens 50-åringar. Detta är fantastiskt och beror bland annat på att den generation som nu är 55-plus fått växa upp i en miljö som är bättre än tidigare generationers. De har haft bättre arbetsmiljö, bättre arbetsvillkor och tillgång till bra mat och längre ledigheter, vilket har gjort att 55-plus är en mycket frisk och kapabel generation.

Fru talman! Utöver en allmänt bättre folkhälsa har 55-plussarna skaffat sig både livs- och arbetslivserfarenhet som bör, till och med måste, tas till vara, både för den enskildes och för samhällets skull. Att bli arbetslös vid 55-plus och sedan aldrig komma tillbaka till arbetslivet är ett otroligt slöseri med resurser, för den enskilde och för samhället.

Riksrevisionen påtalar ett antal brister i Arbetsförmedlingens arbetssätt som innebär för lite eller fel stöd till 55-plus. Därför vill vi att Arbetsförmedlingen får i uppdrag att anpassa sitt stöd och sina insatser för 55-plus med till exempel praktisk kompetensutveckling. Jag kan konstatera att Riksrevisionen är ganska kritisk till regeringens avsaknad av styrning av Arbetsförmedlingen för att ge äldre rätt hjälp.

Utskottets majoritet och regeringen anser inte att 55-plus behöver definierad hjälp av Arbetsförmedlingen, men för att vara ärlig är det inte riktigt så man uttrycker det. I stället hänvisar man till statistiskt bedömningsstöd, vilket i sig är bra, budgetsatsningar rent allmänt, utredningar, som kan komma och gå i ganska stor omfattning, och så på slutet en allmänt trevlig inställning till äldre. Det låter måhända bra, fru talman, men det räcker inte. Därmed inte sagt att regeringen eller majoriteten i utskottet

inte vill väl, men man orkar inte ta de beslut som behövs. Det kan kännas som en besvikelse.

Fru talman! Det är tragiskt att ålderismen finns och tyvärr är utbredd, men ännu mer besvärande och nästan fascinerande är att ålderismen börjar så oerhört långt ned i åldrarna. Dagens 70-åringar kan ju sägas motsvara gårdagens 50-åringar, och analogt med det är dagens 55-plussare gårdagens 35-åringar. Och där är man nästan borta om man blir långtidsarbetslös.

Den som är 55 och har hälsan har 15–20 yrkesverksamma år framför sig, år med mycket yrkeserfarenhet och mycket livsvisdom. De flesta 55-plussare har inte längre småbarn hemma, vilket innebär att deras frånvaro från arbetet kan tänkas vara ganska låg. Det som 55-plussare möjligen saknar i snabbhet och styrka kompenseras oftast väl av erfarenhet och kunskap.

Ibland kan man höra lite raljant att äldre inte kan lära sig nya saker. Det är naturligtvis inte alls med sanningen överensstämmande. Möjligen kan det ta längre tid, men någon omöjlighet är det inte. Här måste ske en ordentlig tillnyktring hos Sveriges arbetsgivare, både privata och offentliga, så att ålderismen inte får fortsätta att förhindra vår fortsatta utveckling av välfärden.

Sverige har inte råd att avstå en stor grupp 55-plus som ställs eller riskerar att ställas vid sidan av. Sverige kommer att behöva fler i arbetskraften framöver, inte färre, och 55-plussarna är vad man brukar kalla lågt hängande frukter. De finns på plats, och de har erfarenhet och kunskap.

55-plus är en viktig grupp både nu och framöver, och det borde vara självklart att regeringen gör kraftinsatser för att 55-plus inte ska försvinna från arbetslivet i förtid. Men denna ovilja att vidta åtgärder för att hjälpa 55-plussare som står utanför arbetslivet är tyvärr ingen överraskning. Det känns som att regeringen inte har någon större handlingskraft när det gäller långtidsarbetslöshet, vilket manifesteras genom att det är få eller inga förslag som sänds till riksdagen. Fram till jul är det, som vi har kunnat läsa, synnerligen ont om propositioner och förslag till arbetsmarknadsutskottet inom detta område och för övrigt alla andra områden.

Regeringens saktfärdighet leder ofelbart till att Sverige behöver en ny regering som ser alla som en viktig resurs, även 55-plus.

Anf. 12 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

I dag behandlar vi som sagt Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år. Rapporten problematiserar på ett förtjänstfullt sätt relationen mellan att styra mot prioritering av grupper och samtidigt fånga och tillgodose individuella behov.

Rapporten lyfter fram de strukturella svårigheter som äldre arbetslösa har på en arbetsmarknad där ålder och erfarenhet riskerar att skattas som en börda i stället för en tillgång. Studier och forskning bekräftar också att åldersdiskriminering i samband med rekryteringar är omfattande i dag på svensk arbetsmarknad.

Fru talman! Enligt diskrimineringslagen ska arbetsgivare arbeta med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett ålder och andra diskrimineringsgrunder.

Prot. 2021/22:27
10 november

*Riksrevisionens
rapport om arbets-
sökande över 55 år*

När det gäller de äldre arbetslösa finns i dag inga särskilda program eller insatser som riktar sig specifikt till gruppen. Jag förutsätter därför att Arbetsförmedlingens verksamhet utformas så att åldersdiskriminering i arbetslivet motverkas.

Fru talman! Riksrevisionens rapport utgör därför ett värdefullt underlag i det fortsatta arbetet med att utveckla den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.

Införandet av ett statistiskt bedömningsstöd gör det lättare att analysera vilka åtgärder som är framgångsrika utifrån vissa faktorer. Där finns ålder med på ett mer träffsäkert sätt som kan bidra till att Arbetsförmedlingen bättre kan fullgöra sin uppgift att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen även aktivt arbetar med att lyfta frågan om åldersdiskriminering och ålderism med arbetsgivare för att påverka attityder.

Därtill har arbetsgivarna ett eget ansvar att se till de arbetssökandes kompetens oberoende av ålder. Samtidigt måste också arbetssökande vara öppna för att byta yrkesbana.

Fru talman! Det livslånga lärandet är betydelsefullt för möjligheten att stanna länge i arbetslivet. Arbetsmarknaden förändras i dag i snabb takt, och en stor mängd arbeten riskerar att försvinna till följd av automatisering och digitalisering de närmsta årtiondena, vilket gör att allt fler arbetstagare kommer att ställas inför nya kompetenskrav.

Regeringens förslag på en ny offentlig omställningsorganisation som ska erbjuda och finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd i linje med principöverenskommelsen som träffats mellan Svenskt Näringsliv, förhandlings- och samverkansrådet PTK, IF Metall och Svenska Kommunalarbetareförbundet kommer att ge goda förutsättningar för kompetensutveckling och omskolning för både anställda och för dem vars anställning upphört.

Fru talman! Vidare måste vi arbeta för att skapa ett längre och hållbart arbetsliv. Därför behöver vi ta vara på äldres kompetens och erfarenheter. Arbetsgivares attityder till och nyttjande av senior arbetskraft behöver förbättras. Åldersdiskriminering bör motverkas med breda åtgärder, och en god arbetsmiljö genom hela arbetslivet är grundläggande.

Fru talman! Äldre arbetssökande löper större risk för långvarig arbetslöshet. Därför välkomnar jag att regeringen avsätter 20 miljoner kronor i budgetpropositionen för nästa år för att personer som är 55 år eller äldre ska kunna ta del av nystartsjobb under en längre period. Förslaget syftar till att stärka möjligheterna för äldre personer som är långtidsarbetslösa att återinträda och etablera sig på arbetsmarknaden.

I budgetpropositionen för nästa år föreslår regeringen också en förstärkt jobbpolitik med nya åtgärder så att alla kan vara med och ta Sverige framåt efter pandemin. Till exempel ska fler få en arbetsmarknadsutbildning, långtidsarbetslösheten ska motverkas, äldre arbetssökande ska få förlängd möjlighet till nystartsjobb och fler arbetslösa med funktionsnedsättning ska få introduktion till arbete.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om Sverigedemokraternas motion bland annat.

Jag är glad över att vi har en regering som, till skillnad från Sverigedemokraterna, tar tydliga tag mot diskriminering på arbetsmarknaden. Sverigedemokraternas talesperson nämnde här i talarstolen inte så mycket om diskriminering på arbetsmarknaden, men i sin motion påstår sig Sverigedemokraterna vilja motverka åldersdiskriminering i arbetslivet. Samtidigt halverar de i sin budget för nästa år anslaget till Diskrimineringsombudsmannen. Sverigedemokraterna vill inte bara slakta myndighetens budget utan vill också lägga ned Diskrimineringsombudsmannen.

Jag menar att Diskrimineringsombudsmannen har en väldigt viktig roll i arbetet för att motverka diskriminering på arbetsmarknaden och i samhället. Myndighetens tillsynsarbete och informationsinsatser bidrar till mer kunskap om och förstärkt genomförande av diskrimineringslagen, vilket enligt min mening är ett sätt att närma sig målet om ett samhälle där vi bedöms utifrån vad vi kan, vill och gör snarare än utefter kön, ålder, sexuell läggning eller var vi kommer ifrån.

Fru talman! Vi socialdemokrater kommer alltid att stå upp för alla människors lika värde och bekämpa diskrimineringen på både gator, torg och på arbetsmarknaden och i både ord och i handling. Sverigedemokraterna däremot lovar högt i sina motioner men levererar föga. Sverigedemokraterna är knappt trovärdiga i arbetet mot diskrimineringen på gator och torg och på arbetsmarknaden.

Jag kan därför inte låta bli att fråga Sverigedemokraterna: Hur vill Sverigedemokraterna bekämpa diskrimineringen på svensk arbetsmarknad i dag? Bidrar nedläggningen av Diskrimineringsombudsmannen till mindre diskriminering på arbetsmarknaden och i samhället i dag? Det vore intressant att få svar från Sverigedemokraterna.

(Applåder)

Anf. 13 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Att en socialdemokrat ställer sig i talarstolen i Sveriges riksdag och ägnar minuter av sitt anförande åt Sverigedemokraterna och vår politik vill jag tacka för. Jag tackar för att du bjöd upp till dans – nu dansar vi!

Det jag tycker är oerhört anmärkningsvärt är att en representant för ett regeringsparti som sagt står i talarstolen och debatterar en sådan viktig fråga som att äldre arbetssökande har det svårt på arbetsmarknaden. Att man som representant för ett regeringsparti ägnar den tid man har i talarstolen åt att tala om Sverigedemokraternas politik tycker jag säger en hel del om vilken politik regeringen för. Man är alltså från regeringens sida, och från det största partiet i regeringen, alltså Socialdemokraterna, inte intresserad av att lägga sin tid på att förbättra någonting. Man lägger sin tid i talarstolen på att prata om oss.

Jag kan lugna Socialdemokraterna och Serkan Köse med att skulle vi komma till makten och få någonting att säga till om skulle det inte se ut som det gör i dag med diskriminering av de äldre. Det är det vi ser i dag, och det ägnar inte Serkan Köse en minut åt att tala om i talarstolen. Det tycker jag att de äldre arbetssökande ska ta till sig.

Anf. 14 SERKAN KÖSE (S) replik:

Fru talman! Det känns som att Ann-Christine From Utterstedt är lite besviken på sin egen politik. I betänkandet har Sverigedemokraterna sex att-satser, och många av dem handlar om diskriminering. Jag ägnade fem och en halv minut av min talartid åt berätta om vad vi socialdemokrater tycker vi ska göra, om hur vi tar till oss det här betänkandet och Riksrevisionens rapport och om de åtgärder och insatser vi vill göra för att bekämpa åldersdiskriminering, och jag problematiserade hela den här diskussionen.

De sista 30–40 sekunderna av mitt anförande ägnade jag åt att fråga Sverigedemokraterna: Menar ni på allvar det som ni skriver här? Om ni vill bekämpa diskrimineringen på arbetsmarknaden är min fråga: Varför vill ni lägga ned den myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, som bekämpar diskriminering på arbetsmarknaden?

Anf. 15 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Tack, Serkan Köse, för frågorna!

Ibland blir man lite förstummad, måste jag säga. Serkan Köse fortsätter att prata om Sverigedemokraternas politik. Jag välkomnar verkligen det, för det är bra för väljarna att höra vad vi vill.

Det regeringen gör är att ställa grupper mot grupper. Man gör det gång efter gång, år efter år och mandatperiod efter mandatperiod. Det vill inte Sverigedemokraterna göra. Jag hoppas att det går fram tydligt, både till ledamoten och till partiet och för all del också regeringen.

Det jag undrar är varför regeringen inte har tagit krafttag mot detta tidigare. Som jag sa i mitt anförande har man i minst tio år sett den här utvecklingen som innebär att äldre arbetssökande över 55 år har svårt att återgå till arbete och fastnar i långtidsarbetslöshet.

Varför har inte regeringen gjort något tidigare? Ni har haft tio år på er – några år färre än det i regeringsställning, alltså nuvarande regering – och har ett år till på er. Varför tar ni inte tag i det här ordentligt? Varför låter ni det bara sväva vidare? Det känns inte som att ni tar det här på allvar över huvud taget.

Jag tycker att regeringen är svaret skyldig. Varför gör man inte mer för den här gruppen?

Anf. 16 SERKAN KÖSE (S) replik:

Fru talman! Som jag tydligt framförde prioriterar regeringen självklart även den här frågan liksom diskriminering överlag. Det finns en tydlig diskrimineringslagstiftning som förbjuder all diskriminering, även åldersdiskriminering.

Vi poängterar och konstaterar också att det är viktigt att Arbetsförmedlingen får jobba med just den här frågan. Den här statistiska metoden är nämligen viktig för att man ska kunna se vilka åtgärder och insatser man behöver rikta mot gruppen.

Jag nämnde också att arbetsgivaren har ett stort ansvar för att arbeta systematiskt mot diskriminering. Och jag vill påminna om att regeringen har antagit en ny arbetsmiljöstrategi som tydligt pekar på hur vi ska se på det här med livslångt lärande. Vi har även Kunskapslyftet.

Riksrevisionens rapport är ett viktigt bidrag i arbetet som vi kommer att fortsätta att jobba vidare med. Vi har tillsatt en delegation för senior arbetskraft. Den har presenterat sina förslag till åtgärder, som bearbetas av regeringen.

Sist men inte minst finns Jämlikhetskommissionens arbete när det gäller hur man ska bekämpa åldersdiskriminering på arbetsmarknaden och så vidare. Det finns alltså ett batteri av åtgärder och verktyg som vi, som regering och socialdemokrater, kommer att fortsätta att jobba med.

Jag fortsätter att ställa min fråga, som jag inte har fått svar på. Hur kommer Sverigedemokraterna att bekämpa diskrimineringen i samhället och på arbetsmarknaden genom att lägga ned Diskrimineringsombudsmannen? Det är en viktig myndighet och en kunskapskälla men också en viktig aktör för att vi ska fortsätta att ha en arbetsmarknad för alla människor.

(Applåder)

Anf. 17 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Snävt sett får man väl säga att det ärende som vi behandlar i dag inte är särskilt uppseendeväckande. Riksrevisionen har granskat styrningen av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken, i det här fallet gällande personer som är 55-plus. Det är välkommet, och det finns säkert en hel del att lära.

Problemet är att det inte blir särskilt relevant att diskutera rekommendationerna i ett läge när regeringens pågående och ogenomtänkta förändring av Arbetsförmedlingen riskerar att göra det allt svårare att bedriva effektiv och sammanhängande statlig arbetsmarknadspolitik över huvud taget. Det blir lite som att diskutera inredningen i ett rum samtidigt som byggnaden håller på att rivas.

Arbetsförmedlingen behöver absolut reformeras för att myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag på ett bättre sätt än i dag och för att få de resurser och verktyg som behövs för detta. Vänsterpartiet har tagit upp det på olika sätt under lång tid.

Vårt land behöver som sagt en sammanhållen statlig arbetsmarknadspolitik. Då behöver den centrala myndigheten i det arbetet, alltså Arbetsförmedlingen, få möjligheter att sätta de arbetssökandes behov i centrum och matcha detta med behoven på arbetsmarknaden. Den förändring som nu dikteras från regeringens håll är snarare inriktad på ersättningar till de privata aktörerna och på hur det systemet ska riggas. Det är något som undergräver möjligheterna att hitta en fungerande styrning i förhållande till olika målgrupper, i det här fallet arbetssökande över 55 år.

Vi kommer att återkomma i andra sammanhang till frågan om reformeringen av Arbetsförmedlingen mer allmänt. Men det är viktigt att konstatera att den här politiken, som de flesta med insikter i och kunskaper om arbetsmarknadspolitiken länge har varnat för, fortsätter att gå från oklarhet till oklarhet. Och det är numera socialdemokratisk politik, sedan januariavtalet föll. Det marknadsexperiment som har slängts in i politik och förvaltning baxas ändå vidare, trots att beställaren av det inte ens är här i kammaren i dag, det vill säga de mer nyliberala partierna Centern och Liberalerna.

Jag tror att vi behöver påminna oss om att arbetsmarknadsläget för personer som är 55-plus påverkas väsentligt mer av andra saker än de processer och styrdokument som Riksrevisionen kollar på. Vi har en situation i Sverige i dag där många arbetar. I jämförelse med andra länder är det också särskilt många äldre som arbetar. Men det är också svårare för äldre som mister jobbet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det finns en mängd olika skäl för det, bland annat en strukturell och existerande åldersdiskriminering.

Men om man tittar på vad som påverkar situationen för äldre på arbetsmarknaden i grunden ser man bland annat att anställningstryggheten är viktig. Den finns det nu nya planer på att försvaga, vilket vi vet kommer att drabba äldre personer oproportionerligt mycket. Risken för att pressas ut ökar för äldre arbetstagare, särskilt inom många äldre yrken.

Vi hörde här att det skulle ges 20 miljoner kronor i budgetpropositionen för att stärka arbetsmarknadspolitiken för de äldre. Detta motsvarar i all ära ungefär 50 jobb på heltid nationellt. Det står inte riktigt i proportion till de risker som finns för att fler äldre ska mista jobbet med en svagare anställningstrygghet.

Äldre personers förhållande till arbetsmarknaden påverkas också mycket av sjukförsäkringen, av om den hjälper eller stjälper den som har slitits ut. Det har väl under ganska lång tid stått klart för de flesta att det de senaste 15 åren har blivit stora hål i vårt sjukförsäkringssystem. Det är något som vi i Vänsterpartiet har kämpat mycket hårt för att åtgärda. Det kommer vi att fortsätta göra tills förbättringar blir verklighet.

Jag vill återkomma till det här ärendet i mer strikt mening. Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande i betänkandet. Vi ser inte att det finns någon reservation som tar upp rimliga invändningar. Man får väl snarare säga att det är ganska magstarkt av de blåbruna partierna att ta till brösttoner, vilket vi har hört i debatten i dag, när de egna förslagen i övrigt går i helt motsatt riktning mot det som skulle göra läget bättre för arbetande och arbetslösa i allmänhet och för äldre i synnerhet.

Jag noterade också att ledamoten från Sverigedemokraterna närmast chockades av att någon annan hade läst Sverigedemokraternas motion i ärendet och kommenterade det i debatten. Det säger kanske mycket om synen på hur parlamentariskt arbete och demokratiskt arbete i allmänhet kan fungera.

Avslutningsvis ställer vi oss bakom utskottets ställningstagande i det här avseendet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.17 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU12 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU4 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU5 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

Punkt 2 (Utlandsstationerade)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

55 för res. 1

26 för res. 2

229 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Aphram Melki (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

229 för utskottet

55 för res. 1

25 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 62 M, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP

För res. 1: 55 SD

Avstod: 24 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 8 M, 7 SD, 4 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Punkt 5 (Ersättningstak)

1. utskottet
2. res. 5 (L)

Votering:

292 för utskottet

18 för res. 5

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:27
10 november

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 62 M, 55 SD, 28 C, 24 V, 20 KD, 14 MP, 1 -

För res. 5: 18 L

Frånvarande: 12 S, 8 M, 7 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU5 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Åtgärder för arbetssökande över 55 år)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, KD)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 28 C, 24 V, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 1: 62 M, 55 SD, 20 KD

Frånvarande: 12 S, 8 M, 7 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Punkt 3 (Ytterligare åtgärder för arbetssökande över 55 år)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

256 för utskottet

54 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 62 M, 1 SD, 28 C, 24 V, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 2: 54 SD

Frånvarande: 12 S, 8 M, 7 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2021/22:59 Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten

Redogörelse

2021/22:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 november

2021/22:99 Turkiets bristande rättsstat och kränkningar av mänskliga rättigheter

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:100 Migrationsströmmar från Belarus

av *Ludvig Aspling* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2021/22:101 Effektivare tillståndsprocesser för gruvverksamhet

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 november

2021/22:346 Riktad lönesatsning

av *Katja Nyberg* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:347 Skatteregler för sjöfarten

av *Per Åsling* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2021/22:348 Äldre arbetssökande

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:349 Hedersrelaterat våld och förtryck

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2021/22:350 Personalbristen inom hotell- och restaurangbranschen

av *Christina Tapper Östberg* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:351 Vård av utländska covid-19-patienter

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:352 Ökad turism i fjällregionerna

av *Cassandra Sundin* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2021/22:353 Laddning av elfordon vid bostäder

av *Roger Hedlund* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

Prot. 2021/22:27
10 november

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.05.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 10.17 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Meddelande om frågestund.....	1
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 6 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter.....	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU12.....	2
(Beslut fattades under § 10.).....	2
§ 7 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland.....	2
Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU4	2
(Beslut fattades under § 10.).....	2
§ 8 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19	2
Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU5	2
Anf. 1 PER RAMHORN (SD)	2
Anf. 2 KARIN RÅGSJÖ (V).....	4
Anf. 3 LINA NORDQUIST (L)	5
Anf. 4 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	6
Anf. 5 DAG LARSSON (S)	7
Anf. 6 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	9
Anf. 7 APHRAM MELKI (C).....	9
Anf. 8 NICKLAS ATTEFJORD (MP).....	11
(Beslut fattades under § 10.).....	11
§ 9 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år	11
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2021/22:AU5.....	11
Anf. 9 MATS GREEN (M)	11
Anf. 10 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	13
Anf. 11 MICHAEL ANEFUR (KD)	14
Anf. 12 SERKAN KÖSE (S).....	15
Anf. 13 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik.....	17
Anf. 14 SERKAN KÖSE (S) replik	18
Anf. 15 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik.....	18
Anf. 16 SERKAN KÖSE (S) replik	18
Anf. 17 ALI ESBATI (V).....	19
(Beslut fattades under § 10.).....	20
Ajournering.....	20
Återupptaget sammanträde.....	21
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	21
FiU12 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter	21
SkU4 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland	21

Prot. 2021/22:27
10 november

SoU5 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19	21
AU5 Riksrevisionens rapport om arbetsökande över 55 år	22
§ 11 Bordläggning.....	22
§ 12 Anmälan om interpellationer	23
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	23
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.05.	24

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2021